

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania E. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o zwrot nienależnie opłaconych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 listopada 2018 r.,
skargi organu rentowego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 24 maja 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 maja 2017 r., III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w O. z 13 września 2016 r., IV U [...], którym Sąd ten oddalił odwołanie E. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 22 lutego 2016 r., w której organ rentowy odmówił E. J. zwrotu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne za styczeń 2015 r. w kwocie 2.482,06 zł. Sąd drugiej instancji zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do zwrotu na rzecz E. J. kwoty 2.482,06 złotych tytułem nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne za styczeń 2015 r., zaś w pozostałym zakresie apelację oddalił.

W sprawie ustalono, że E. J. zgłosiła się do ubezpieczeń społecznych w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności (kod 05700). W dniu

28 listopada 2014 r. wyrejestrowała się ze wszystkich ubezpieczeń i zgłosiła się do ubezpieczeń z wyjątkiem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Następnie w dniu 30 grudnia 2014 r. przez wyrejestrowanie i ponowne zarejestrowanie zgłosiła podleganie wszystkim ubezpieczeniom społecznym z kodem 05100 z podstawą wymiaru składki 516,13 zł (przed upływem 24 miesięcy o których stanowi art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.). Za grudzień 2015 r. skarżąca wykazała podstawę wymiaru wynoszącą 8.000zł. W dniu 4 stycznia 2015 r. wnioskodawczyni urodziła dziecko i 15 stycznia wystąpiła o wypłatę zasiłku macierzyńskiego. Składki za styczeń 2015 r. opłaciła w pełnej wysokości od podstawy 8.000zł.

W dniu 28 kwietnia 2015 r. po otrzymaniu decyzji przyznającej zasiłek macierzyński złożyła korektę deklaracji ZUS DRA, dokonując pomniejszenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, w tym chorobowe za styczeń 2015 r. do wysokości 774,20zł.

W dniu 6 maja 2015 r. E. J. złożyła do ZUS wniosek o zwrot kwoty 2.482,06 jako nadpłaty składek za styczeń 2015 r.

Wyrokiem z 5 listopada 2015 r. w sprawie IV U [...] oddalone zostało odwołanie E. J. od decyzji z 30 kwietnia 2015 r., a jej apelację od tego wyroku Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 21 czerwca 2016 r., (III AUa [...]) oddalił.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z 13 września 2016 r., IV U [...] oddalił odwołanie wnioskodawczyni, bowiem uznał, że jest związany, na podstawie art. 365 k.p.c., prawomocnym wyrokiem tego sądu z 5 listopada 2015 r., IV U [...], w którym sąd uznał, że podstawa wymiaru składek ubezpieczonej wynosiła 8.000 zł.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżyła apelacją strona odwołująca się, zarzucając mu naruszenie art. 365 § 1 k.p.c. art. 316 k.p.c. oraz art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

Sąd Apelacyjny ocenił, że apelacja jest zasadna i prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji, wskazując, że przedmiotem sporu w rozpoznanej sprawie było żądanie zwrotu nienależnie opłaconej składki na ubezpieczenie społeczne za styczeń 2015 r. w kwocie 2.482,06 zł przy czym spór nie dotyczył kwoty składki, lecz możliwości zastosowania wobec skarżącej jako

osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą regulacji art.18 ust. 9 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd drugiej instancji wskazał, że prawidłowa interpretacja ust. 9 i 10 art. 18 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych prowadzi do wniosku, że w przepisach tych nie chodzi o zawężanie możliwości proporcjonalnego pomniejszania jedynie najniższej podstawy wymiaru składek, ale podkreślenie, że nawet najniższa podstawa wymiaru podlega proporcjonalnemu pomniejszeniu. Skoro prawo do proporcjonalnego pomniejszenia podstawy wymiaru składek ustawodawca przyznał osobom deklarującym minimalną podstawę wymiaru składek, to tym bardziej takiego prawa nie mógł pozbawiać ubezpieczonych, którzy zadeklarowali wyższą podstawę wymiaru składek od minimalnych (wnioskowanie *argumentum a maiori ad minus*).

Sąd Apelacyjny przychylił się w konsekwencji do prezentowanej w orzecznictwie linii wykładni, zakładającej, że regulacja art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie odbiera ubezpieczonym, którzy zadeklarowali składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w rozmiarze przekraczającym ustawowe minimum, prawa do proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru składki w miesiącu, w którym nastąpiło objęcie ubezpieczeniem, bądź w przypadku niezdolności do pracy trwającej przez część miesiąca. Skoro prawo takie zachowują osoby deklarujące minimalną podstawę wymiaru składek, to tym bardziej winni z niego korzystać także ubezpieczeni wnoszący składki wyższe od minimalnych.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu odwoławczego, w tej sytuacji prawomocny wyrok w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 30 kwietnia 2015 r. nie miał znaczenia w sprawie w tym sensie, że skutkowałoby oddaleniem odwołania od decyzji będącej przedmiotem rozpoznania w sprawie niniejszej. Sąd drugiej instancji podkreślił, że wysokość podstawy wymiaru składki za styczeń 2015 r. nie była przedmiotem sporu w decyzji z 30 kwietnia 2015 r. bowiem E. J. określonej w niej podstawy nie kwestionowała. Spór dotyczył kodów tytułem ubezpieczenia.

Od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku złożył organ rentowy, zaskarżając

wyrok w części zobowiązującej organ rentowy do zwrotu na rzecz odwołującej się kwoty 2.482, 06 zł.

Jako podstawę skargi organ rentowy wskazał:

- naruszenie prawa materialnego, tj. 24 ust. 6a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, *a contrario*, polegające na orzeczeniu zwrotu nienależnie opłaconych składek w sytuacji gdy nadpłata nie wystąpiła,

- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 365 § 1 k.p.c. polegające na nie uwzględnieniu przy orzekaniu prawomocnego orzeczenia - wyroku Sądu Okręgowego w O. z 5 listopada 2015r., (IV U [...]) oddalającego odwołanie do decyzji ZUS z 30 kwietnia 2015r. nr [...] ustalającej podstawę wymiaru składek E. J., na ubezpieczenia społeczne, za styczeń 2015 r. w wysokości 8.000 zł.

W odpowiedzi na skargę odwołująca się wniosła o:

I.odrzucenie skargi;

a w przypadku stwierdzenia, że nie zachodzą przesłanki odrzucenia skargi, o:

II.oddalenie skargi;

W każdym przypadku o:

III.zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wniesiona przez organ rentowy w niniejszej sprawie nie spełnia warunków określonych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. i jako taka podlegała odrzuceniu.

Przepis art. 424⁵ § 1 k.p.c. określa w sześciu punktach wymagania, jakim powinna odpowiadać skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że brak choćby jednego z nich powoduje, że skarga jest dotknięta istotną wadą, nienaprawialną w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych i podlega odrzuceniu *a limine* (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2016 r., II BP 9/15, LEX nr 2174068).

W niniejszej sprawie skarżący nie spełnił warunku określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c., dotyczącego wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny. Należy bowiem podkreślić, że wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. nie spełnia wskazanie podstaw skargi, bo obowiązek przytoczenia podstaw skargi oraz podania przepisów, z którymi zaskarżony wyrok jest niezgodny, dotyczy odrębnych elementów konstrukcyjnych skargi i wskazanie tylko jednego z nich nie jest wystarczające, nawet jeżeli w ocenie skarżącego, w obu przypadkach byłyby to te same normy prawne. Wskazanie zatem, że podstawę skargi stanowią zarzuty prawa procesowego oraz materialnego, które spowodowały niezgodność zaskarżonego orzeczenia z prawem albo, że skarga jest oczywiście uzasadniona gdyż doszło do rażącego naruszenia wymienionych przepisów, nie stanowi spełnienia obowiązku podania przepisów, z którymi zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2017 r., IV CNP 51/16, LEX nr 2255428). Wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny jest osobnym wymogiem konstrukcyjnym skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nie wszystkie, bowiem wady postępowania poprzedzającego wydanie skarżonego wyroku, wytykane w ramach obu podstaw, powodują niezgodność wyroku z prawem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2017 r., III CNP 2/17, LEX nr 2397565).

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku wydanego w niniejszej sprawie zawiera co prawda wskazanie podstaw skargi wraz z ich uzasadnieniem, jednak nie zawiera wskazania przepisu (lub przepisów), z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, w związku z czym skarga podlegała odrzuceniu. Stwierdzając, że zachodzą przyczyny odrzucenia skargi, określone w art. 424⁸ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.